

Особливої уваги потребує розвиток інфраструктури, яка б відповідала потребам сучасного культурного туриста та сприяла розвитку креативних індустрій. Це включає не лише модернізацію традиційних туристичних об'єктів, а й створення нових креативних просторів, арт-центрів, майстерень, коворкінгів та інших об'єктів, що можуть стати точками тяжіння для творчих підприємців та туристів, зацікавлених в автентичному культурному досвіді. Інвестиції в транспортну логістику, розвиток цифрової інфраструктури та забезпечення якісного сервісу є невід'ємними складовими успішної інтеграції культурного туризму та креативної економіки.

Враховуючи унікальну культурну спадщину та креативний потенціал України, стратегічне використання цих ресурсів може стати потужним фактором для її економічного зростання та зміцнення міжнародного іміджу.

Розвиток культурного туризму як складової креативної економіки сприятиме не лише залученню іноземних інвестицій та створенню нових робочих місць, але й збереженню та популяризації національної ідентичності, відродженню традиційних ремесел та стимулюванню інновацій у культурній сфері. Успішна інтеграція цих двох сфер вимагає скоординованих зусиль з боку держави, бізнесу, громадського сектору та наукової спільноти, спрямованих на розкриття всього потенціалу культурної та креативної України для світової спільноти.

Список літератури

1. Кочеткова А. (2024). Культурний туризм в Україні: визначення, особливості, проблеми та перспективи. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kochetkova2.htm (дата звернення: 09.04.2025).
2. Опанащук П. В. (2024). Розвиток культурних та креативних індустрій як складова гуманітарного співробітництва між Україною та ЄС. *Derzhavne upravlinnya udoskonalennya ta rozvytok*, 3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.3.17> (дата звернення: 10.04.2025).
3. Панова І. О., Степаненко В. І. (2022). Креативна економіка як фактор формування міжнародного туристичного іміджу країни. *Бізнес Інформ*, (3), 72-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2022_3_11
4. Пащук Л., Свищук І. Регресійний аналіз впливу економічних факторів на розвиток креативних індустрій в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-46> (дата звернення: 10.04.2025).

Павлюк С.І.

к. е. н., доцент,

доцент кафедри готельно-ресторанної справи

та організації бізнесу,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

КОНЦЕПЦІЯ «ТУРИЗМ 4.0»: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Технологічний прогрес є одним із найважливіших рушійних сил розвитку сучасного суспільства, та є основою нової революційної концепції «Індустрія 4.0» або Четвертої промислової революції. Так, «Індустрія 4.0» – це не просто технологічний тренд, а фундаментальна трансформація, власне, промисловості, що має на меті докорінно змінити виробничі процеси, ланцюги постачання та бізнес-моделі в цілому.

Автором концепції Четвертої промислової революції є Клаус Шваб, швейцарський економіст та засновник Усесвітнього економічного форуму у Давосі. Автор акцентує увагу на «глибинних змінах: у всіх промислових галузях (з'являються дизрупції, нові бізнес-моделі, руйнуються усталені, перебудовуються системи виробництва, споживання, транспортування і постачання); на соціальних рівнях (активно змінюється звична парадигма праці та спілкування, а також те, як ми позиціонуємо себе, здобуваємо інформацію й розважаємося); а нові способи використання технологій, що впливають на поведінку суспільства, системи виробництва та споживання, сприяють також і відновленню та збереженню довкілля» [1]. Тобто, використання автоматизації та обміну даними в промислових технологіях з появою цифрової економіки здатні забезпечити довгострокову конкурентоздатність промисловості.

Основними складовими концепції «Індустрії 4.0» є наступні ключові технологічні напрямки, які взаємодіють та доповнюють один одного, створюючи інтелектуальні, автономні та ефективні виробничі системи: Інтернет речей (IoT) та Інтернет сервісів (IoS); «великі дані» та аналітика (Big Data and Analytics); штучний інтелект (Artificial Intelligence); автономні роботи (Autonomous Robots); симуляція (Simulation); горизонтальна та вертикальна інтеграція систем (Horizontal and Vertical System Integration); кібербезпека (Cybersecurity); хмарні обчислення (Cloud Computing); аддитивне виробництво (Additive Manufacturing) та 3D-друк. Розуміння сутності, ключових характеристик та потенційних наслідків «Індустрії 4.0» є критично важливим для забезпечення конкурентоздатності підприємств, економічного зростання та підвищення якості життя в сучасному світі.

Наразі концепція «Індустрія 4.0» у контексті впливу на розвиток галузі туризму, розглядається як соціально-економічне явище, яке прямо та опосередковано впливає на розвиток усієї відповідної інфраструктури, що у свою чергу, вплине на високий рівень розвитку транспортного, соціального та сервісного секторів у галузі туризму (яка завжди адаптувалася до соціального й технологічного розвитку), сприяючи тому, що він стане високодохідним сектором економіки.

З огляду на викладене, «Туризм 4.0» – це концепція, яка змінює сутність та зміст всієї екосистеми туризму, яка охоплює способи планування, організації, здійснення й проведення подорожей, а також управління туристичними DESTINACIAMI та бізнесами; і при цьому вона використовує передові технології (такі як штучний інтелект, «великі дані», блокчейн, віртуальна й доповнена реальність) для створення інноваційного та персоналізованого досвіду для туристів, розвиток інтелектуальних туристичних маршрутів, гарантування ефективності та виховання відчуття соціальної відповідальності серед залучених сторін.

Група авторів [2] концепцію «Туризм 4.0» розглядає як таку, «що спрямована на підвищення доданої вартості туризму шляхом використання технологій (автономні роботи та коботи, віртуальна реальність, автономний транспорт, великі дані та штучний інтелект). Основною метою є перехід від організованого туризму до індивідуального, та посилення глобальної конкуренції в туристичній індустрії. Саме формування індивідуального досвіду передбачає надання послуг кожному клієнту відповідно до його потреб та поведінки через обробку й аналіз даних, отриманих за допомогою цифрових технологій».

Діджиталізація та штучний інтелект дедалі більше впливають на способи планування подорожей, дослідження нових напрямків та їхнє просування. З'являється потенціал нових технологій для повного переосмислення індустрії туризму та гостинності; нові покоління туристів матимуть кардинально інші очікування та вимоги порівняно з сьогоdnішніми туристами. Багато країн з низьким рівнем доходу потенційно можуть отримати вигоду від цієї цифрової трансформації, а інші ризикують залишитися позаду, якщо не скористаються цією можливістю.

Так, економіка спільного споживання (sharing economy) та економіка вражень (experience economy) суттєво впливають на створення нових бізнес-моделей та унікальних пропозицій у сфері туризму, а потенціал для зростання та інновацій значно збільшується, коли

дані концепції взаємодіють. Наприклад, для галузі туризму деякими напрямками такого взаємозв'язку, що демонструє синергетичний ефект є:

- персоналізовані подорожі та проживання, тобто використовуючи платформи спільного використання житла (наприклад Airbnb, Habitoom, HomeToGo та ін.) можна отримати не тільки місце для ночівлі, а й унікальні враження, які організовані місцевими жителями через екскурсії, майстер-класи чи гастрономічні вечори, що дозволяє туристам зануритися в місцеву культуру та отримати більш автентичний досвід від подорожі;

- спільне використання транспорту – такий сервіс пропонує тематичні поїздки, екскурсії або можливість подорожі з однодумцями, у результаті яких учасники отримують певні враження та новий досвід спілкування.

Впровадження цифрових технологій має значний вплив на діяльність туристичних підприємств: підвищення ефективності операційної діяльності, покращення маркетингу та продажів, розширення ринків збуту, підвищення стандартів якості обслуговування клієнтів та ін. Що стосується впливу цифрових технологій на об'єкти туристичного показу, то переваги можна окреслити наступним чином: покращення управління дестинацією та її просування, сталий розвиток та Smart Destinations.

Незважаючи на значні переваги, процес діджиталізації в сфері туризму також стикається з певними викликами, зокрема: кібербезпека та захист персональних даних, цифровий розрив, перенасичення інформацією, залежність від технологій та необхідність збереження особистого контакту з клієнтом для забезпечення якісного обслуговування та ін.

Діджиталізація є ключовим фактором трансформації сучасної сфери туризму, що охоплює всі технологічні процеси під час формування, розробки та реалізації туристичного продукту, та впливає на поведінку споживачів, діяльність туристичних підприємств й розвиток туристичних дестинацій. Крім того, впровадження цифрових технологій забезпечує підвищення доступності та зручності туристичних послуг, їх персоналізацію, зростання ефективності операційної діяльності підприємств, покращення комунікації та створення нових туристичних продуктів й послуг. Для ефективного використання потенціалу діджиталізації в сфері туризму суб'єктам діяльності необхідно розробляти комплексні цифрові стратегії, інвестувати в розвиток цифрової інфраструктури та навичок персоналу, забезпечувати кібербезпеку й захист даних, а також враховувати соціальні та екологічні аспекти впровадження нових технологій.

Список літератури

1. Шваб К. Четверта промислова революція. Формуючи четверту промислову революцію. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 416 с.
2. Abdurakhmanova G. K., Astanakulov O. T., Goyipnazarov S. B. and Irmatova A. B. (2022). Tourism 4.0: opportunities for applying industry 4.0 technologies in tourism. *In The 6th International Conference on Future Networks & Distributed Systems (ICFNDS '22)*, December 15, 2022, Tashkent, TAS, Uzbekistan. ACM, New York, NY, USA, 8 Pages. <https://doi.org/10.1145/3584202.3584208>.